

Green deal Päästöttömät työmaat

Väyläviraston investointihankkeiden
näkymät green dealin etenemisestä

Paula Kajava
Asiantuntija, infrarakentamisen ympäristöasiat

Päästöttömät työmaan green dealin yhteinen
markkinavuoropuhelu
20.4.2023

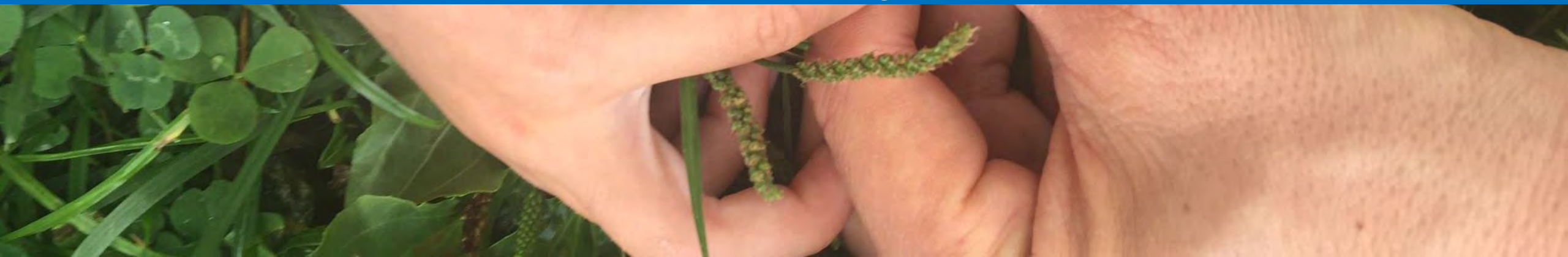

Väylävirasto
Trafikledsverket

Green deal – päästöttömät työmaat

Väyläviraston green deal -sopimus

- Green deal -sopimuksen keskiössä ovat työkoneiden ja kuorma-autojen kalustovaatimukset
- **Toimintaympäristöstä riippuen urakoita on kahta "tasoa"**
 - Perustaso, joka on minimivaatimus kaikissa urakoissa
 - Vaativa toimintaympäristö, jolla tarkoitetaan lähtökohtaisesti taajama-alueen urakoita. Tapauskohtaisesti taajama-alueilla voidaan soveltaa perustason vaatimuksia.
- Sopimus koskee seuraavia työkoneita: pyörä- ja tela-alustaiset kaivinkoneet, kuormaajat, jyrät ja kiskopyöräkaivinkoneet
- Vaihtoehtoisten käyttövoimien (sähkö, biokaasu, vety) osalta Väyläviraston tavoitteet ovat
 - vuonna 2025 työkoneista 5 % käyttää vaihtoehtoista käyttövoimaa
 - vuonna 2030 työkoneista 20 % käyttää vaihtoehtoista käyttövoimaa

Väyläviraston green deal -tavoitteet

Vaatus	2023	2024	2025	Huom
Kalustovaatimukset, työkonet	Stage IV	Stage IV	Stage V	
Kalustovaatimukset, kuorma-autot (N2- ja N3-luokan ajoneuvot)	Euro VI	Euro VI		
Ympäristösuunnitelma	x	x	x	urakoitsijan ympäristötavoitteet sekä urakkakohtaiset energiansäästöön ja päästöjen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet
Koulutus	x	x	x	koulutus työkonien käytön päästövähennyskeinoista sekä taloudellisen ajotavan koulutus
Työmaasähkö ja -lämmitys	x	x	x	uusiutuvista energialähteistä peräisin olevaa sähköä, kaasua, nestemäisiä polttoaineita tai kaukolämpöä
Fossiilivapaat polttoaineet	suositus	mahdollinen bonus/kannustinmalli		kova hinta + valvonnan haasteet → edistetään toistaiseksi valtakunnallisen jakeluvoitteen kautta
Biohajoavat hydraulioöljyt	suositus	mahdollinen bonus/kannustinmalli		
Sähköautot (M1- ja N1-luokan ajoneuvot)	ei	x	x	
Sähköiset työkonet	ei	mahdollinen bonus/kannustinmalli		
CO ₂ -päästölaskenta	pilotointi	pilotointi		

Tulevaisuuden näkymiä

- Työkoneluettelon mahdollinen laajentaminen (traktorit, telapuskutraktorit, valssijyrät, tiehöylät, nosturit, trukit, kurottajat ja dumpperit, maantiivistäjät)
- Ympäristösuunnitelma pisteytetään osana laatupisteytystä
- Pitkällä tähtäimellä (kun toteutusvaiheen päästölaskentadataa on kertynyt) voidaan urakkatarjousvaiheessa esittää CO₂ -päästötavoite, johon kytketään kannustin / sanktio
- Kalustovaatimukset harmonisoidaan investointihankkeiden ja kunnossapidon kesken

Ympäristösuunnitelma

- Urakoitsijan toiminta- ja laatusuunnitelman osana on esitettävä ympäristösuunnitelma, joka sisältää rakentamisen ympäristötavoitteet sekä urakkakohtaiset energiansäästöön ja päästöjen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet.
- Ympäristösuunnitelma toimitetaan tilaajalle hyväksyttäväksi ennen sopimuksen voimaantuloa ja se on pidettävä ajan tasalla koko urakan ajan.
- Ympäristösuunnitelman mukaisten asioiden toteutumista seurataan työmaakokouksissa.

Ympäristösuunnitelma

Ympäristösuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat asiat:

Kuvaus siitä, kuinka urakan ympäristövaatimusten, ympäristösuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden ja mahdollisten omien ympäristötavoitteiden toteutuminen varmistetaan.

- kuka vastaa ympäristövaatimusten ja -tavoitteiden täyttämisen varmistamisesta
- miten ympäristösuunnitelma ja urakan ympäristövaatimukset viestitään omalle henkilökunnalle ja aliurakoitsijoille
- miten ympäristövaatimusten esim. kalustovaatimusten täyttämistä ja ympäristösuunnitelman toimenpiteitä seurataan urakan aikana sekä menettelyt osaamisen/toimien varmentamiselle

Kuvaus toimenpiteistä, joilla vähennetään urakan energiankulutusta ja päästöjä.

- polttoainekulutuksen vähentämiseen tähtäävät toimet, esimerkiksi ajotavan seurantajärjestelmien mahdollinen hyödyntäminen
- uusiomateriaalien käyttö ja kiertotalous
- meluntorjunta ja siihen liittyvät viranomaisluvut ja -ilmoitukset
- pölyämisen ehkäisy
- työnaikainen vesienhallinta
- työmaan jätehuoltosuunnitelma sekä siirtoasiakirjojen laadinta ja arkistointi
- sulfidisavien havainnointi ja käsittely

Kalustovaatimukset

- Perustaso: Euro IV, Stage **IIIA** → Stage **IIIB**
- **Vaativa toimintaympäristö: Euro IV → Euro VI**
Stage **IIIB** → Stage IV
(Kiskopyöräkaivinkoneilla hyväksytään päästöluokka Stage **IIIB**)
- Päästöluokkavaatimukset voidaan täyttää myös kalustoon jälkiasennetuilla päästöjä vähentävillä laitteistoilla (retrofit). Näiden laitteistojen osalta vaaditaan kuorma-autojen rekisteröintitodistukseen merkintä asennetusta laitteistosta.

Kalustoluettelo

- Kalustovaatimusten todentaminen perustuu kalustoluetteloihin
- Pääurakoitsija vastaa siitä, että myös käytettävien aliurakoitsijoiden kalusto on vaatimusten mukaista ja löytyy kalustoluettelosta
- Urakoitsija ylläpitää kalustoluetteloa ja raportoi muutokset työmaakokouksissa

Koulutusvaatimus

- Tilaaja edellyttää, että työkoneiden käyttäjät ovat suorittaneet koulutuksen työkoneiden käytön päästövähennyskeinoista ja kuorma-autojen kuljettajat ovat viiden vuoden sisällä suorittaneet taloudellisen ajotavan koulutuksen.

CO₂-päästölaskennan pilotointi

- Tavoitteena saada käsitys siitä, mihin rakentamisen aikana kannattaa ja on mahdollista suunnata CO₂-päästövähennyskeinoja
- Tavoitteena selvittää millä tavoin ja millä rajauksilla päästölaskentaa lähestytään urakkatarjouspyynnöissä
- Tavoitteena kerätä CO₂-päästöjen toteumatietoja myöhempää käyttöä varten
- Tavoitteena edesauttaa päästölaskennan kehitystyötä Ihkussa
- Tavoitteena selvittää työnaikaisen päästödatan verifiointia

Väylävirasto
Trafikledsverket